

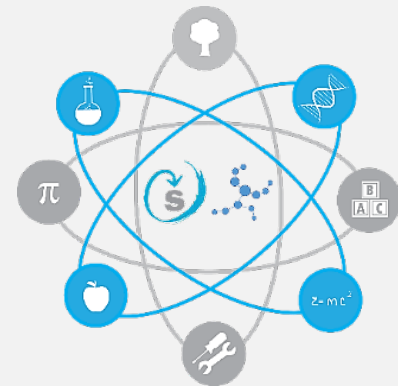
3. konferenca učiteljev naravoslovnih predmetov

Povezujemo znanje za boljšo pismenost & Scientix

Digitalna in bralna pismenost za digitalno branje

mag. Mojca Suban

Amela Sambolić Beganović

Napoved ciljev delavnice

- ozaveščanje pojmov digitalna pismenost, bralna pismenost, digitalno branje
- obravnava primera digitalnega branja v šoli (e-učbeniki)
- presojanje elektronskega učnega gradiva z različnih vidikov (didaktični, tehnični)
- spoznavanje značilnosti digitalnega branja

**Uspešno digitalno
berem!**

<http://url.sio.si/hV5>

Page 4

1. What is Digital literacy?

Digital literacy is a combination of:

- functional technology skills
- critical thinking
- collaboration skills and
- social awareness.

It is sometimes called web literacy, information literacy, internet literacy or media literacy.

Stergioulas (Stergioulas_2006_UK_G) defined digital literacy as:

...the awareness, attitude and ability of individuals to appropriately use digital tools and facilities to identify, access, manage, integrate, evaluate, analyse and synthesize digital resources, construct new knowledge, create media expressions, and communicate with others, in the context of specific life situations, in order to enable constructive social action; and to reflect upon this process.

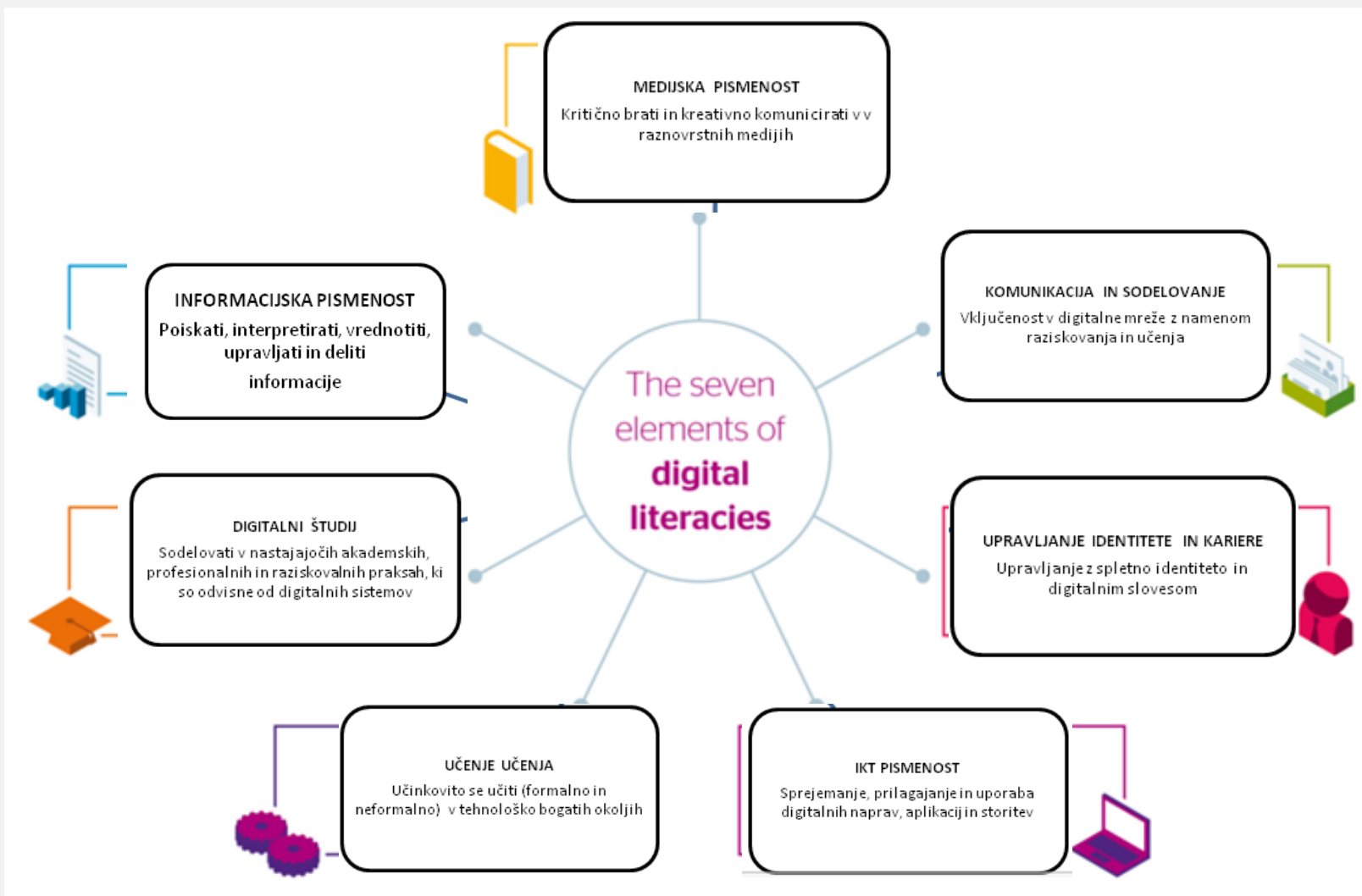
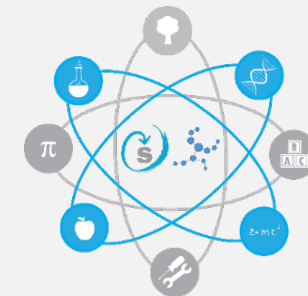
[Survival](#)

Pool, C.R.

Digital literacy involves more than the mere ability to use software or operate a digital device; it includes a large variety of complex cognitive, motor, sociological, and emotional skills, which users need in order to function effectively in digital environments.

Digital literacy is the ability to understand information and – more important – to evaluate and integrate information in multiple formats that the computer can deliver.

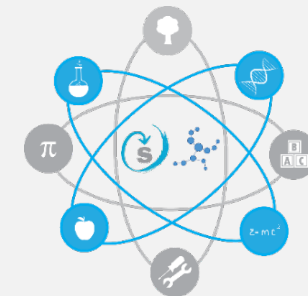
Digitalna pismenost “danes”

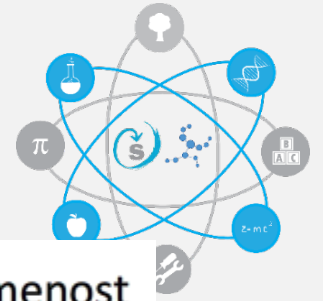

Opredelitve bralne pismenosti

Nacionalna strategija za razvoj pismenost, 2006

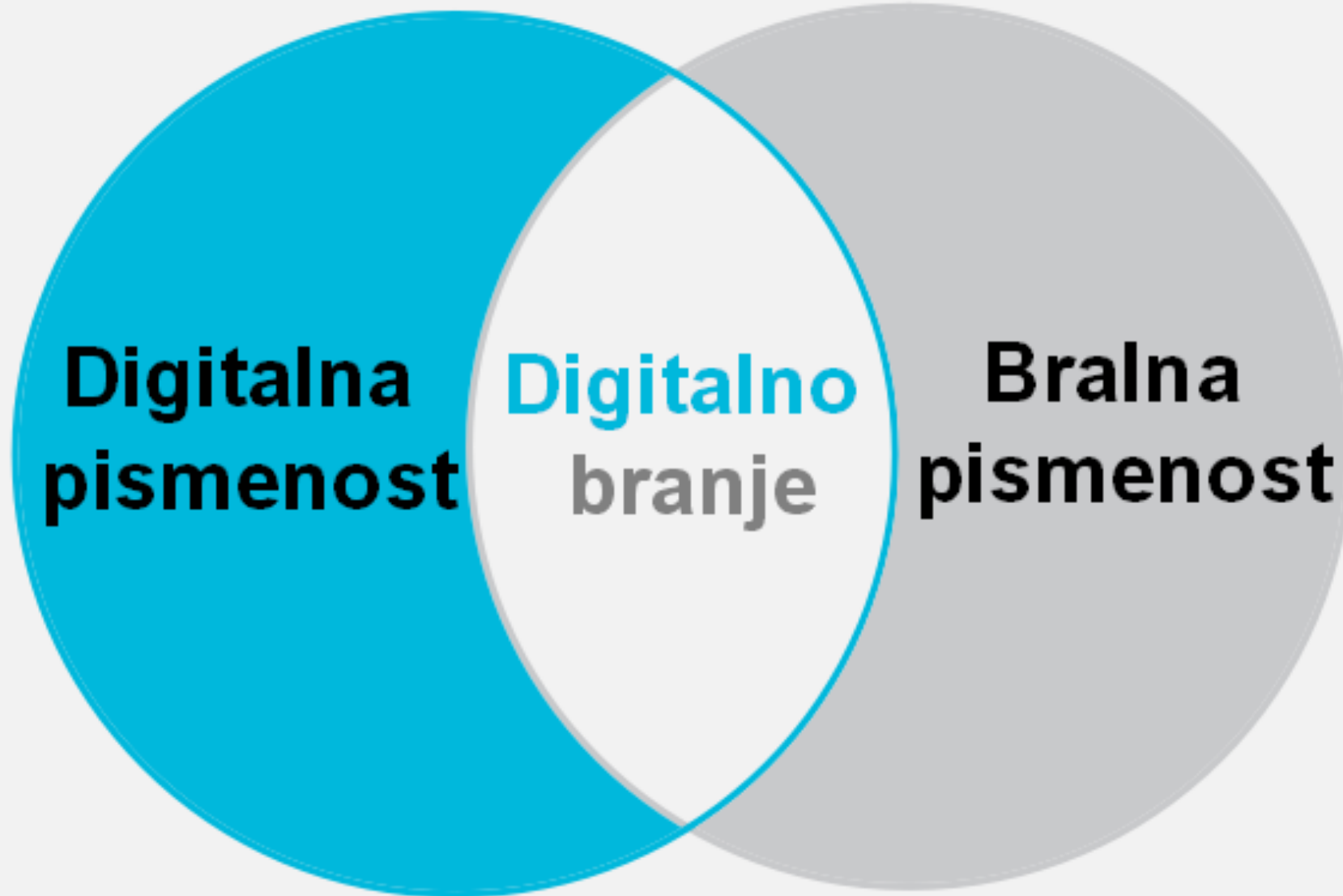

Pismenost je trajno razvijajoča se zmožnost posameznikov, da uporabljajo družbeno dogovorjene sisteme simbolov posameznikov za sprejemanje, razumevanje, tvorjenje in uporabo besedil za življenje v družini, šoli, na delovnem mestu in v družbi. Pridobljeno znanje in spretnosti ter razvite sposobnosti posamezniku omogočajo uspešno in ustvarjalno osebno rast ter odgovorno delovanje v poklicnem in družbenem življenju. Kot zmožnost in družbena praksa se pismenosti pridobivajo in razvijajo vse življenje v različnih okoliščinah in na različnih področjih ter prežemajo vse človekove dejavnosti.

V projektu *Opolnomočenje ...*, skladno z opredelitvami raziskave PIRLS in PISA bralno pismenost razumemo kot **zmožnost učencev**, da *samostojno pridobivajo informacije, jih povezujejo in interpretirajo*, si na osnovi le-teh *ustvarjajo celostne pomenske predstave in razlage* pojavov ter dogodkov, *razmišljajo* o njih in jih *vrednotijo*, *razvijajo argumente* za takšno ali drugačno delovanje na osnovi informacij, *se znajdejo v novih situacijah*, *kritično primerjajo in sklepajo* (PISA in PIRLS, v: Načrt projekta Opolnomočenje ... 2011).

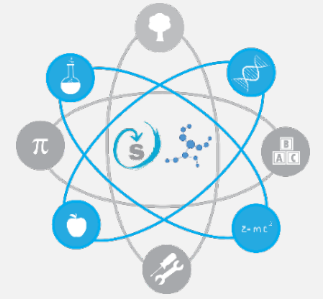

The Evolution of Reading

Branje in učenje iz i-učbenikov

 <p>Slovenščina 8 i-učbenik za slovenščino v 8. razredu OŠ </p>	 <p>Slovenščina 9 i-učbenik za slovenščino v 9. razredu OŠ </p>	 <p>Slovenščina 1 i-učbenik za slovenščino v 1. letniku gimnazij </p>		
 <p>Matematika 4 i-učbenik za matematiko v 4. razredu OŠ </p>	 <p>Matematika 5 i-učbenik za matematiko v 5. razredu OŠ </p>	 <p>Matematika 6 i-učbenik za matematiko v 6. razredu OŠ </p>	 <p>Matematika 7 i-učbenik za matematiko v 7. razredu OŠ </p>	 <p>Matematika 8 i-učbenik za matematiko v 8. razredu OŠ </p>
 <p>Matematika 9 i-učbenik za matematiko v 9. razredu OŠ </p>	 <p>Vega 1 i-učbenik za matematiko v 1. letniku SŠ </p>	 <p>Vega 2 i-učbenik za matematiko v 2. letniku SŠ </p>	 <p>Vega 3 i-učbenik za matematiko v 3. letniku SŠ </p>	
 <p>Angleščina 8</p>	 <p>Angleščina 9</p>	 <p>Angleščina 1</p>		

Vidiki za presojanje

3. konferenca učiteljev naravoslovnih predmetov: Povezuje mo znanje za boljšo pismenost&Scientix

Laško, 20. 8. 2015

<http://url.sio.si/hVr>

Vidiki za presojanje gradiva

Vidik	Prisotnost vidika			Kako se vidik izraža?	Kakšna je didaktična vrednost vidika? Kako bi ga vključili v pouk (namen, faza, oblika dela)?	Kaj bi dodali ali spremenili/izboljšali?
	DA	DELNO	NE			
Večpredstavnostni elementi (dinamična slika, simulacije, video, zvok, drugo)						
Možnosti upravljanja z večpredstavnostnimi elementi (zvezno/ diskretno (npr. drsniki)/ni mogoče upravljati/ drugo)						
<u>Interaktivni</u> elementi (<u>aplet</u> , simulacija, naloga, problem, didaktična igra, drugo)						
Aktivnost učenca (v kolikšni meri vsebine vzpodbujajo učencevo aktivnost, ali je podana vzpodbuda tudi za konkretno dejavnost učenca?)						
Primernost vsebine za samostojno delo učenca						

Razlike v pojmovanju digitalnega branja

Glede na to:

- ali je besedilo, ki ga beremo, **linearno** ali je sestavljeno iz **več sklopov informacij** brez vnaprej določenega zaporedja,
- za kateri **tip tehnologije** gre - na računalniku/tablici/telefonu ali na elektronskem bralniku,
- ali gre za **manj zahtevno ali zahtevno**, kompleksnejše branje. Po raziskavah sodeč beremo procesiramo in razumemo besedilo drugače (mnogokrat bolj plitko in površno), če ga beremo na ekranu,
- v kolikšni meri **bralec obvlada medijsko tehnologijo**.

Branje v času hitrega tehnološkega napredka

Večdimenzionalno branje – bralec izbira bralno pot glede na lastne interese, poljubno določa zaporedje povezav, zato ima dejavnejšo vlogo pri odločanju o kvaliteti in koherentnosti besedila. Bralna pot se razlikuje od bralne poti drugih bralcev in od avtorsko ponujenega besedila. (Grosman, 2011)

Osnovna oblika e-branja je nadbessedilo (hipertekst) s širokim naborom vizualnih vsebin, gibljivih podob, glasbenih sestavin ipd.

Razlika med **linearnim** in **večdimenzionalnim** branjem

Linearno branje – nespremenljivo in omejeno besedilo, brez socialne interakcije, brez povezav z drugimi besedili in brez vpliva na kvaliteto in koherentnost besedila.

Bralčeva pot je vnaprej določena.

Branje digitalnih besedil kot reševanje problemov

Problem iskanja pravih informacij – strategija iskanja po **ključnih besedah**, za prave zadetke v brskalniku in prave informacije na spletnih straneh;

Sodelovalno delo – individualni bralci „zgolj“ zbirajo informacije, **sodelovanje** pri iskanju in izmenjavi informacij pa **omogoča** poglobljeno raziskovanje ideje besedila in raziskovanje različnih perspektiv (Work, Kiili, 2011)

Digitalna besedila

Digitalne tehnologije so spremenile način:

priprave, prikaza, organizacije in povezave besedil

... so dinamična, se lahko konstantno dopolnjujejo, popravljajo in osvežujejo

... se razlikujejo v bralnosti in uporabnosti

... so nove „vrste“ besedil → vpliv na to kako beremo/jo → *transformacija branja*

Digitalna besedila

- ... od statičnih strani do dinamičnih oken in okvirjev
- ... od linearne postavitve do mreženja in hiperpovezav
- ... od ilustriranih besedil do multimedije in „približevanja“ realnosti
- ... od avtorskega besedila do online diskusije in družabnih omrežij...

Značilnosti digitalnega branja

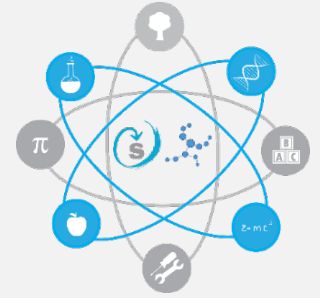

Premik s papirja na zaslon ne spremeni zgolj načina, na katerega brskamo po besedilu. Vpliva tudi na **stopnjo pozornosti**, ki mu ga posvečamo, in **globino**, do katere se potopimo vanj. (Carr, 2010)

- izziv razpršene in kratkotrajne pozornosti pri branju na spletu
- nevroplastičnost

Plastičnost oziroma **nevroplastičnost** je vseživljenjska zmožnost možganov, da na podlagi novih izkušenj prerazporejajo živčne poti. Ko se učimo, pridobivamo novo znanje. Z izkušnjami in urjenjem novih spretnosti pridobivamo nove zmožnosti. Da se lahko naučimo ali si zapomnimo dejstvo ali spretnost, morajo v možganih neprestano potekati funkcijske spremembe. Te spremembe predstavljajo novo znanje.

Branje na spletu (Carr, 2010)

Pri uporabnikih interneta je med preletavanjem in brskanjem po spletnih straneh zelo veliko dejavnosti v prefrontalnih področjih, ki jih povezujemo z **odločanjem in reševanjem problemov**. Spodbuja delovanje številnih možganskih funkcij, pomaga ohranjati oster um.

Potreba po vrednotenju povezav in povezanih odločitev o krmarjenju po spletu med hkratnih obdelovanjem množice bežnih čutnih dražljajev zahteva nenehno miselno usklajevanje in odločanje, kar možgane **odvrača od interpretacije besedila** in drugih informacij.

je iznajdljiv
ambicioznejši
- kritično razmišlja
- analiza

→ POZNAM TEHNOLOGIJO
→ POZNAM PROCES
→ SEM KRIČEN DO INFORMACIJ

- se znače
- prilagodljiv
- mlad

• ZNA LOČITI ZRNO OD PLEVELA
• RAZUME, KAR PREBERE
• JE IZNAJDLJIV, FLEKSIBILEN IN SE UČI DO ∞

OBVLADAM TEHNOLOGIJO
IZNAJDLJIVOST
LOGICNOST

- zna prideti informacije
- se znajde + razume informacije
- zna izbrati kodo od koderj
- spretno razume analize

- s pomočjo IKT
SPRETNOST:

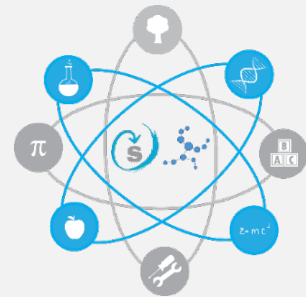
- 1) NAJDE REŠENJE
- 2) REŠI IZ MINUTICE (DOROČI)
- 3) IZ IZKUŠENJ SE PRI REŠEVANJU DOBRO ZNAJDE

→ zna prideti različne informacije
n. mobilne naprave (ključni viri...)

raziskovalnik (vpraša dij. uporab.)
1-quadimo
IKT

BIBLOS
digitalna razprava
tehnologija

- Zadržimac z dij. razpravo
- da najdeš radno kodo, hujer inčas iz razprave

<http://url.sio.si/...>

POVEZAVE

<http://url.sio.si/hV5> - anketa

<http://url.sio.si/hVr> - vidiki za presojanje

<http://url.sio.si/hVz> - MAT, 5. razred

<http://url.sio.si/hV2> - MAT, 9. razred

<http://url.sio.si/hV3> - FIZ, 9. razred

<http://url.sio.si/hV4> - predstavitev

Viri

Nacionalna strategija za razvoj pismenosti (2006). Ljubljana. Ministrstvo RS za šolstvo in šport

Suban, M. (2015): Matematika skozi e-vsebine in e-storitve. V: Kaj nam prinaša e-Šolska torba, zbornik zaključne konference projekta e-Šolska torba. Kranjska Gora. Ur. Sambolić Beganović, A., Čuk, A.

Carr, N. (2011): Plitvine. Kako internet spreminja naš način razmišljanja, branja in pomnjenja. Ljubljana.

Cankarjeva založba

JISC Project - Worcester College of Technology Digital Literacy (2012)

Grosman, M. (2010): Internet in branje. Bukla 60-61

Mangen, A. (2013): Reading linear texts on paper versus computer screen: Effects on reading comprehension.

International Journal of Educational Research. Vol. 58

Čuk, A. et al. (2014): Slovenski i-učbeniki, Ur. Pesek, I., Zmazek, B., Milekšič, V., Zavod RS za šolstvo. Ljubljana

Spletni viri:

<http://bradyx.pbworks.com/w/page/13706875/FrontPage>

<https://www.jisc.ac.uk/full-guide/developing-digital-literacies>

